Zaaknummer: 0098226627
Documentnummer: 0098652045

gemeente Weststellingwerf

Memo

Aan:	Gemeenteraad van Weststellingwerf
Van:	College van Burgemeester en wethouders
Team:	A&O
Datum:	7 oktober 2024
Onderwerp:	Effecten septembercirculaire 2024 gemeentefonds
Bijlage memo:	Geen.

Geachte leden van de raad,

Op 4 november behandelt u de programmabegroting 2025-2028 in uw raadsvergadering. Gezien het tijdstip van publicatie van deze begroting nemen we de septembercirculaire 2024 over het gemeentefonds daarin niet meer mee. We nemen de uitkomsten van de septembercirculaire wel mee bij het bepalen van de ombuigingstaakstelling. Via deze memo willen wij u graag op de hoogte stellen van de uitkomsten van de septembercirculaire 2024 en het effect daarvan op het financiële beeld.

Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaires. In mei, september en december. De effecten van de meicirculaire hebben we opgenomen in de geactualiseerde begroting 2024 (najaarsnota), in de begroting 2025 en in de meerjarenraming 2026-2028. De effecten van de septembercirculaire lichten we in deze memo toe. We verwerken deze circulaire in de jaarrekening (2024) en in de voorjaarsnota (2025) en nemen de circulaire mee bij het bepalen van de ombuigingstaakstelling.

1. Samenvatting

a. In 2024 ontvangen we ongeveer € 835.000 meer inkomsten (uit de algemene uitkering) dan we bij de najaarsnota voorspelden. Dit voordeel verwerken we bij de jaarrekening 2024;
b. Op basis van de uitkomsten van de septembercirculaire ontvangen we in 2025 € 341.000, in 2026 € 1.271.000, in 2027 € 1.218.000 en in 2028 € 1.246.000 meer algemene uitkering. Dit is echter niet het effect op het begrotingssaldo. We moeten namelijk de stelpost besparingen Jeugd tegenboeken. Het effect op het begrotingssaldo is daardoor € 700.000 - € 800.000 minder groot. We verwerken de effecten van de septembercirculaire zoals gebruikelijk bij de voorjaarsnota 2025.

2. Highlights van de septembercirculaire 2024 gemeentefonds

In deze septembercirculaire zitten minder verrassingen dan gedacht en stelt eigenlijk teleur. Naast de al aangekondigde wijzigingen zoals het besparingsverlies Jeugd en een aanvullende indexering voor Wmo, zitten er alleen een paar relatief kleine wijzigingen in de circulaire. Er is zeker geen sprake van een oplossing voor het gat vanaf 2026.

3. Financiële effecten van de septembercirculaire 2024 voor onze gemeente

De septembercirculaire 2024 leidt tot het volgende meerjarige beeld:

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Meicirculaire 2024					
Algemene uitkering*	65.062	67.436	63.659	64.080	64.689
Totaal gemeentefonds: meicirculaire 2024	**65.062**	**67.436**	**63.659**	**64.080**	**64.689**
Septembercirculaire 2024					
Algemene uitkering*	65.897	67.777	64.930	65.298	65.935
Totaal gemeentefonds: septembercirculaire 2024	**65.897**	**67.777**	**64.930**	**65.298**	**65.935**
Meicirculaire 2024 vs septembercirculaire 2024					
Algemene uitkering	835	341	1.271	1.218	1.246
Vervallen beparing Jeugd (vermindering uitgaven wordt teruggedraaid)			-800	-700	-700
Verschil Meicirculaire 2024 vs septembercirculaire	**835**	**341**	**471**	**518**	**546**

* Dit is de stand van de algemene uitkering, **na** verwerking van de hervormingsagenda Jeugd (voor de jaren 2026-2028), excl. de vervallen besparing Jeugd van het Rijk.

Het effect van de septembercirculaire op de begrotingssaldi wordt bij onderdeel 4 van deze memo weergegeven.

3a. Het jaar 2024
De algemene uitkering laat ten opzichte van de najaarsnota 2024 een positieve bijstelling zien van € 835.000. De grootste afwijkingen binnen het gemeentefonds voor het jaar 2024 worden hieronder toegelicht.

BTW compensatiefonds
Gemeenten kunnen de btw die ze moeten betalen declareren bij het Rijk (het Btw-compensatiefonds). Dit fonds kent echter een plafond. Declareren de gezamenlijke gemeenten méér dan er in het Btw-compensatiefonds beschikbaar is, dan moet het gemeentefonds bijpassen. Blijft er geld over in het Btw-compensatiefonds, dan vloeit dit terug naar het gemeentefonds. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire van het volgende jaar volgt de afrekening. Het voorschot voor 2024 in deze circulaire is € 695.000. De definitieve afrekening over 2024 vindt plaats bij de meicirculaire 2025.

Hoeveelheidsverschillen, ontwikkeling uitkeringsbasis en WOZ mutaties
De algemene uitkering wordt berekend op basis van maatstaven. Diverse landelijke aantallen (maatstafgegevens) zijn bijgesteld. De uitkeringsbasis wijzigt daardoor. Ook de rekentarieven van de ozb verdeelmaatstaf zijn aangepast. Dit heeft ook invloed op de algemene uitkering.
Voor ons betekenen deze ontwikkelingen een nadeel van ongeveer € 83.000 in 2024.

Alleenverdienersproblematiek 2023-2024
Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Hiervoor ontvangen wij eenmalig in 2024 € 32.000.

Wet betaalbare huur
Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van de Wet betaalbare huur. Wij ontvangen hiervoor deels incidentele middelen en deels structurele middelen. In 2024 gaat het om een bedrag van € 23.000.

De overige mutaties voor het jaar 2024 in de septembercirculaire zijn relatief klein van omvang.

3b. De jaren 2025-2028
De belangrijkste ontwikkelingen binnen het gemeentefonds voor de jaren 2025 tot en met 2028 worden hieronder toegelicht.

Besparingsverlies Jeugd
Het nieuwe kabinet Schoof kiest ervoor om de geplande besparing op de middelen voor jeugdzorg te laten vervallen. Eerder werd bij de meicirculaire de besparing van 2025 al teruggedraaid, nu gebeurd dat ook voor de jaren 2026 en verder. Hierdoor krijgen wij meer algemene uitkering vanaf 2026. Hier tegenover staat de stelpost die wij hebben opgenomen voor een lagere raming van de uitgaven in programma 6 Sociaal Domein. Deze vervalt nu ook.

Aanvullende indexering Wmo
In de toekomst loopt (een deel van) de bekostiging van de Wmo via een aparte financiering. Afhankelijk van de exact gekozen financieringsvorm, wordt ook de indexering van de Wmo onderzocht. De gemeenten zijn namelijk van mening dat deze indexering op dit moment niet voldoende is. Vooruitlopend op de financieringsvorm en de onderzoeken heeft het Rijk middelen gereserveerd voor een aanvullende indexering. Deze aanvullende middelen worden nu via deze circulaire toegevoegd aan het gemeentefonds in het accres). Voor ons betekent dit meer inkomsten vanaf 2026 van € 137.000 oplopend tot € 409.000 in 2028.

Accres
Tot vorig jaar gold voor de groei van het gemeentefonds de trap-op-trap-af-systematiek. Wanneer de rijksuitgaven stegen, groeide het gemeentefonds evenredig mee. Omgekeerd gold hetzelfde: daalden de rijksuitgaven, dan daalde ook het gemeentefonds. Vanaf 2024 is een nieuwe normeringssystematiek ingevoerd. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. In de septembercirculaire is het accres geactualiseerd op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) 2025 van het CPB. Voor ons betekent dit ongeveer € 236.000 meer algemene uitkering in 2025 wat daarna snel afloopt naar slechts € 14.000 in 2028.

Hoeveelheidsverschillen, ontwikkeling uitkeringsbasis en WOZ mutaties
Zie voor een toelichting onderdeel 3a ‘het jaar 2024’. Deze ontwikkeling is ook van invloed op de jaren 2025 en verder. Voor 2025 is het een nadeel van € 64.000, in 2027 nog een klein nadeel van € 2.000, daarna wordt het een voordeel dat fluctueert van € 113.000 tot € 59.000.

Openbare bibliotheken
Ter voorbereiding op de wettelijke zorgplicht voor het lokale bibliotheekstelsel krijgen gemeenten in 2025 en 2026 extra middelen. Met deze middelen kunnen gemeenten zich voorbereiden op de zorgplicht. Voor gemeente Weststellingwerf betekent dit dat we in zowel 2025 als 2026 € 100.000 ontvangen.

Wet betaalbare huur
Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van de Wet betaalbare huur. Wij ontvangen hiervoor deels incidentele middelen en deels structurele middelen. In 2025 gaat het om een bedrag van € 26.000. Daarna loopt het bedrag terug tot uiteindelijk structureel € 8.500 in 2029.

Participatie
Het Rijk compenseert gemeenten vanaf 2025 voor de afschaffing van het lage-inkomensvoordeel in de sociale werkvoorziening. Voor gemeente Weststellingwerf betekent dit een bijstelling van ongeveer € 40.000 positief vanaf 2025.

De overige mutaties in de septembercirculaire zijn relatief klein van omvang.

4. Effect op begrotingssaldi 2024-2028

Bovenstaande mutaties van de septembercirculaire hebben effect op het saldo van de begroting 2024 en op de meerjarenraming 2025-2028. Het effect voor 2024 nemen we mee in de jaarrekening. Het effect voor 2025 en verder verwerken we in de voorjaarsnota 2025.

(bedragen x 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldi 2024 (najaarsnota 2024) en 2025-2028 (begroting 2025)	743	1.880	-1.714	-1.559	-1.874
Mutaties algemene uitkering septembercirculaire	835	341	471	518	546
Saldi 2024-2028 na septembercirculaire	**1.578**	**2.221**	**-1.243**	**-1.041**	**-1.328**

5. Overige mededelingen

Herverdeling gemeentefonds

Met ingang van 2023 is de herverdeling van het gemeentefonds van kracht. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en de VNG hebben aangegeven dat het nieuwe model weliswaar een verbetering is ten opzichte van het oude model, maar dat verder onderzoek nodig is. Momenteel zijn er diverse onderzoeken onderhanden. Wat het effect hiervan is op de verdeling van het gemeentefonds is (nog) niet duidelijk. Vooralsnog blijft de maximering van het ingroeipad (maximaal € 37,50 per inwoner) voor ons van kracht.